

Seriál o novém občanském zákoníku

Rubrika je společným projektem Deníku a internetové právní poradny Právní linka

PETR KAUSTA. Autor je advokát z advokátní kanceláře Kausta & Zientková & partneři.

SLOVO PRÁVNÍKA...

Smlouva o péči o zdraví je zcela novým smluvním typem, který se pokouší zrovnoprávnit vztah poskytovatele lékařských služeb na straně jedné a ošetřovaného (pacienta) na straně druhé. Úprava vychází z nizozemského právního řádu, kde má už několik let své pevné místo. Nejedná se o ucelenou právní úpravu, neboť 1. dubna 2012 nabyl účinnosti zákon č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování, který má aplikační přednost v případech tam uvedených. Z toho vyplývá, že úprava v občanském zákoníku se použije zejména na činnost alternativních léčitelů, masérů, chiropraktiků, plastických chirurgů nebo např. fyzioterapeutů (tedy na takové činnosti, které jsou vedeny snahou zlepšit nebo zachovávat zdravotní stav ošetřovaného).

Pacient má právo na léčbu, informace a ochranu soukromí

Martina Malinová už delší dobu trpěla bolestí páteře a kloubů. Kamarádka Ivana Jahodová jí doporučila návštěvu Střediska alternativní péče o zdraví Šarlatán, s. r. o., které poskytovalo širokou škálu služeb od poradenské činnosti až po akupunkturu. Na prvním sezení se léčitelka Jarmila Borůvková dotazovala na osobní a další údaje, které jsou důležité pro správný postup v léčbě, a poté ji prohlédla a srozumitelně vysvětlila aktuální zdravotní stav, včetně doporučení dalšího postupu – chiropraxe.

Martina byla přístupem ze

strany střediska nadšená. Podstoupila chiropraxi, dokonce využila i dalších služeb, například baňkování.

Zaměstnavatel Martiny, pan Evžen Okurka, měl podezření, že je Martina těhotná. Svě podezření si chtěl potvrdit právě návštěvou střediska, kde žádal nahlédnutí do záznamů o péči o zdraví Martiny. Předstíral, že je její osobou blízkou, a proto mu léčitelka Jarmila záznamy ze zdravotní dokumentace Martiny vydala s podmínkou, že je musí do hodiny vrátit. Evžen se přesvědčil, že Martina sice těhotná není, zato má arteriální hypertenzi (vysoký tlak

ve tepnách), z čehož dovedil svou možnou finanční odpovědnost pro případ, kdyby se Martině v práci něco stalo.

Léčitelka Jarmila na dalším vyšetření Martině sdělila, že ji zde navštívil nějaký pan Okurka a půjčil si na pár minut její záznamy ze zdravotní dokumentace. Martina léčitelce sdělila, že je jejím postupem šokována, že jí žádné svolení k tomu, aby komukoliv poskytovala informace o její osobě, nedala, a odcházela se slovy: Uvidíme se u soudu! Martina se se svým problémem svěřila internetové právní poradně www.pravnilinka.cz.

RADA PRO MARTINU MALINOVOU

- Martina uzavřela se Střediskem alternativní péče o zdraví Šarlatán, s. r. o., smlouvu o péči o zdraví podle § 2636 a násl. občanského zákoníku. Smlouva nemusí mít písemnou formu.
- Poskytovatel péče o zdraví nesmí záznamy zpřístupnit jiné osobě bez výslovného souhlasu ošetřovaného (§ 2649 odst. 1).
- Martina by se mohla domáhat náhrady újmy podle § 2913 odst. 1, a to tím, že poskytovatel porušil svoji smluvní povinnost vyplývající z § 2649. Porušením povinnosti poskytovatele bylo zasaženo do přírodních práv člověka, zejména práva na ochranu soukromí.
- Martina může vedle náhrady škody požadovat také náhradu nemajetkové újmy v penězích (§ 2956).

NEZAPOMEŇTE

- Poskytovatel péče o zdraví odpovídá za to, že plní své povinnosti vůči ošetřovanému s péčí řádného odborníka (jedná se o odpovědnost za činnost, nikoli za výsledek). K ujednáním, která to vylučují nebo omezují, se nepřihlíží.
- Ke každému úkonu v rámci péče o zdraví je potřeba souhlasu ošetřovaného (tzv. informovaný souhlas).
- Poskytovatel je povinen srozumitelně vysvětlit okolnosti, které se péče o zdraví týkají.
- Ošetřovaný je povinen poskytnout potřebnou součinnost, aby poskytovatel mohl splnit své povinnosti.

CO SMLOUVA O PÉČI O ZDRAVÍ PŘINESLA?

Obecně

Smlouvou o péči o zdraví se poskytovatel vůči příkazci zavazuje pečovat v rámci svého povolání nebo předmětu činnosti o zdraví ošetřovaného. Ošetřovaným může být přímo příkazce nebo i třetí osoba (typicky dítě příkazce).

Samotná péče o zdraví zahrnuje úkony, prohlídky a další služby, které jsou vedeny snahou zlepšit nebo zachovat zdravotní stav ošetřovaného (například vedení záznamů o ošetřovaném). Péče o zdraví však není činnost lékaře.

Ošetřovaný nebo příkazce je povinen zaplatit odměnu pouze tehdy, bylo-li to ujednáno (nicméně některá péče o zdraví je hrazena z jiných zdrojů, například z nemocenského pojištění). Zákon nepředepisuje pro smlouvu písemnou formu.

Poučovací povinnost

Poskytovatel péče o zdraví je povinen ošetřovanému srozumitelně vysvětlit, v čem spočívá zamýšlené vyšetření i navrhovaná péče. Po příslušném vyšetření je poskytovatel povinen vysvětlit ošetřovanému jeho zdravotní stav a také jaký bude další postup.

Pokud o to ošetřovaný požádá, je poskytovatel povinen poskytnout vysvětlení v písemné formě. Zákon pak stanoví, co se rozumí řádným vysvětlením: vysvětlení je řádné podáno, lze-li rozumně předpokládat, že ošetřovaný pochopil svůj zdravotní stav, způsob, účel a nezbytnost péče o zdraví, včetně očekávaných následků i možných nebezpečí pro své zdraví.

Nic nebrání tomu, aby ošetřovaný vysvětlení odmítl, nicméně pokud hrozí ošetřovanému (nebo jiné osobě) nebezpečí, je i přesto poskytovatel povinen mu vysvětlení podat.

Nic nebrání tomu, aby ošetřovaný vysvětlení odmítl, nicméně pokud hrozí ošetřovanému (nebo jiné osobě) nebezpečí, je i přesto poskytovatel povinen mu vysvětlení podat.

tel povinen mu vysvětlení podat.

Povinnosti a práva stran

Každý úkon v rámci péče o zdraví vyžaduje souhlas ošetřovaného, ledaže jiný zákon stanoví, že souhlasu není třeba (intoxikace, bezprostřední ohrožení života a podobně).

Souhlas nevyžaduje písemnou formu (musí být zachována tehdy, když na tom některá ze stran trvá). Pro odmítnutí udělení souhlasu však zákon předepisuje písemnou formu (negativní revers). Poskyto-

vatel odpovídá za to, že splní své povinnosti s péčí řádného odborníka (postup lege artis).

Záznamy o péči o zdraví

Poskytovatel by měl vést záznamy o péči o zdraví ošetřovaného. Požádá-li o to ošetřovaný, musí mu umožnit nahlédnout do záznamů. Ošetřovaný je oprávněn si z nich pořizovat výpisy, opisy nebo kopie. Bez výslovného souhlasu ošetřovaného nelze záznamy zpřístupnit jiné osobě (v anonymizované podobě lze záznamy použít k vědeckým nebo statistickým účelům).

INZERCE

Radka Komárková získala práci i sebevědomí díky projektu podpořenému MPSV „Pracovní integrace osob se zrakovým postižením“.

Rok 1989 byl pro Radku Komárkovou přelomovým. Ale jinak, než pro miliony Čechů. Během studia na medicíně se jí totiž zhoršil zrak. A diagnóza lékařů? Zelený zákal. Podstoupila několik operací. Přes zdravotní problémy nakonec dostudovala. Věděla ale, že bude ve výběru povolání limitovaná. „Těžko bych mohla operovat na sále, a tak jsem si jako hlavní obor zvolila hygienu,“ ohlíží se zpátky Radka. Oči se jí ale v krátké době natolik zhoršily, že v roce 1997 požádala o invalidní důchod.

Radka ráda četla knížky. A tak hledala způsob, jak by si je – i přes handicap – zase mohla číst. „Když jsem postupně ztrácela zrak, čtení knížek mi moc chybělo. Když jsem dostala počítač, začala jsem si skenovat knížky do digitální podoby,“ vzpomíná Radka na titěrnou práci, u které trávila spoustu času. Stránku po stránce skenovala, opravovala chyby, pracovala se speciálním programem. „V té době jsem hledala způsob, jak být sobě i druhým užitečná. Říkala jsem si, že když už ty knihy skenuji, bylo by fajn, kdyby si je mohli číst i ostatní. A tak jsem se stala dobrovolníkem ve Sjednocené organizaci nevidomých a slabozrakých ČR.“ (SONS)

Když SONS dostala od spolku TREME-DIAS, který realizuje projekt „Pracovní integrace osob se zrakovým postižením“, informace o možnosti zapojení se do tohoto projektu, Radka neváhala. „Když ta možnost přišla, byla jsem za ni hodně vděčná. Protože digitalizace knih je právě jedna z možností, jak se mohou nevidomí uplatnit.“

V projektu „Pracovní integrace osob se zrakovým postižením“ absolvovala Radka celoroční kurz. „Ze začátku to bylo náročné, museli jsme se seznámit s trhem práce, s právními záležitostmi, podstoupila jsem stohodinný kurs se speciálním zaměřením na digitalizaci textů a další část praxe v digitální knihovně, dělali jsme psychologické testy. Až zpětně si uvědomuji, jak to všechno

bylo přínosné. Testy byly zaměřeny tak, aby odhalily nevhodnější uplatnění pro člověka – mně vyšla práce s textem právě jako to, co vystihuje moje přirozené schopnosti a dovednosti,“ říká Radka, která díky psychologickému testu zjistila, že se hodně podceňuje. A přitom pro to nemá důvod. „I díky sezení s psychologem jsem dostala chuť se do něčeho pustit. A celý projekt mě upevnil v přesvědčení, že to se mnou není tak zlé. A že rozhodně nemám házet flintou do žita,“ usmívá se nyní Radka.

Účast v projektu by čtyřiačtyřicetiletá žena doporučila každému, kdo je ochotný ze sebe něco vydat. „A také každému, kdo má trpělivost. A má rád knížky,“ doplňuje.

A největší přínos? Ten Radka vidí jednoznačně v užitečnosti. „Je skvělé, když vás někdo za dobře odvedenou práci ocení. I finančně. A vím, o čem mluvím. Vždyť mi přišla první výplata na konci zimy jako na zavolanou! Přesně ve chvíli, kdy se mi porouchal plynový kotel,“ uzavírá Radka Komárková.

Projekt je financovaný prostřednictvím Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost z ESF a ze státního rozpočtu ČR.

Více informací o Evropském sociálním fondu v ČR a jeho operačních programech naleznete na www.esfcr.cz.

evropský sociální fond v ČR

OPERAČNÍ PROGRAM LIDSKÉ ZDROJE A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME VAŠI BUDOUCNOST www.esfcr.cz